

YURTDIŞI TEMİNAT MEKTUPLARININ NAKDE ÇEVİRİLMESİ SİĞORTASI, İHRACATA ETKİSİ VE UYGULAMA ÖRNEKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Mehmet YEŐİLYAPRAK¹

Atıf: Yeşilyaprak, M. (2018). Yurtdışı Teminat Mektuplarının Nakde Çevrilmesi Sigortası, İhracata Etkisi ve Uygulama Örneklerinin Değerlendirilmesi, *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(3), 2494-2511. doi: 10.17218/hititsosbil.433207

Özet: Bu çalışmanın amacı “teminat mektuplarının nakde çevrilmesi sigorta/garanti” ürününü ve bu ürünün ülke ihracatlarına etkisini incelemektir. Bunun için, bu çalışmada öncelikle teminat mektupları hakkında literatür çalışmasına yer verilmiştir. Sonrasında ise teminat mektuplarının nakde çevrilmesi sigorta/garanti ürününün literatürde nasıl ele alındığı açıklanmıştır. Bir sonraki aşamada bu sigorta/garanti ürününü uygulayan ihracat destek kuruluşları hakkında bilgi verilmesi amaçlanmıştır. Öte yandan, bu ihracat destek kuruluşlarınca hangi şartlarla bu ürünü ihracatçılara temin edildiğine dair detaylar toplanmıştır. Ayrıca dört örnek ihracat destek kuruluşu ele alınmış, bu ürünün uygulanan ülkelerde ülke ihracatlarına ne kadar katkı sağladığı konusuna değinilmiştir. Verilere göre bu ürünün genel olarak toplam ihracat içinde çok fazla yer almadığı sonucuna varılmış ve sonuç olarak sigorta ürününün kullanıldığı alan ve sektörlerle yönelik daha detaylı bir analizin gerekliliğine kanaat getirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Teminat Mektubu, Teminat Mektuplarının Nakde Çevrilmesi Sigortası/Garantis, İhracat Kredi Kuruluşları

Export Oriented Bond Calling Insurance/Guarantee, Their Effects to Export and Implementations

Citation: Yeşilyaprak, M. (2018). Export Oriented Bond Calling Insurance/Guarantee, Their Effects to Export and Implementations, *Hitit University Journal of Social Sciences Institute*, , 11(3), 2494-2511. doi: 10.17218/hititsosbil.433207

Abstract: This study aims to analyze “bond calling insurance/guarantee” and its effects to the export volumes of countries. For that reason, firstly literature on letter of guarantees (bonds) is included in this study. After that, this study explained how to handle bond calling insurance/guarantees according to the literature. In the next step, export credit agencies who provide bond calling insurance/guarantee product are being analyzed. On the other hand, all details which are related with such Export Credit Agencies have been collected. Also, it is included that how much bond calling insurance/guarantee programmes effect their countries’ export volumes by taking into consideration of three Export Credit Agencies. According to the related data; it seems that such programmes’ share in total export volume is not significant and further researches are needed considering the implemented areas and sectors of bond calling insurance / guarantees.

Keywords: Letter of Guarantee, Bonds, Bond Calling Insurance/Guarantee, ECA’s

1. GİRİŞ

Küreselleşen, sınırların kalktığı, ticari engellerin azaldığı günümüz dünyasında yurt içi ticaretin olduğu kadar uluslararası ticaretin de hızla gelişmesi, bu ticarete kullanılan araçlar açısından da artış ve farklılaşmayı beraberinde getirmiştir. Birbirini hiç tanımayan, farklı ülke ve kültürlerden insanların ve hatta aynı ülke içinde insanların birbirleri ile alışveriş yapma gereği duyması ve aralarında olmayan güven duygusu sebebi ile günümüzde ticarete farklı yollarla karşı tarafa garantiler, teminatlar sağlanarak güven sorunu aşmaya çalışılmaktadır. Bu şekilde, yapılan ticaretin kolaylaştırılması, ucuz ve güvenli hale getirilmesi daha kolay bir hal almaktadır. Bu durum nüfusun hızla arttığı dünyada, aynı ülke içinde yapılan alışverişlerde de karşımıza çıkmasına rağmen garanti, teminat vb. ihtiyacı yurtiçinde olduğundan daha çok uluslararası ticari işlerde işveren ile işi yüklenen arasındaki güven sorununda önemli bir rol oynamaktadır. Yurtiçinde daha çok uygulanan ihalelerde istenen teminat mektupları, yurtdışı işlerde ihalelerde olduğu kadar iş anlaşmalarında da kullanılmaktadır. Uluslararası ticaretin her geçen gün daha çok önem kazandığı ve ülke ekonomilerini daha çok etkilediği düşünüldüğünde konunun yurtdışı ayağının daha öneme haiz olduğu anlaşılabilmektedir.

Ticari ilişkilerde yaşanan en başında bireysel teminatlar ve kefaletler yoluyla aşmaya çalışılan güven sorunu yaşanan sıkıntılar ve iş hacimlerinin büyümesi gibi sebeplerle yetersiz kalmaya başlamıştır (Toker, 2010, s. 991). Uygulanan bu çözümün yetersiz kalması sonucunda pratikte, kredibilitesinin yüksek olmasının etkisi ile bankaların devreye girerek taraflar arasında bir garanti temin ettiği ve güven yarattığı bazı bankacılık ürünleri ortaya çıkmış ve ticaretin kolaylaşmasında kullanılan enstrümanlar olarak rol oynamaya başlamışlardır. Bunlardan biri de teminat mektuplarıdır. Yurt dışı ve yurt içinde kullanım alanı bulan teminat mektupları özellikle işverene sağladığı garantiler ile işi yüklenecek olan tarafa ve işverene daha güvenli bir ortamda iş yapma imkânı sunmaktadır.

Ülkemizde de birçok banka tarafından verilen teminat mektupları, yurtdışında iş yüklenecek olan Türk ihracatçı firmaların ihalelere girmesi, iş anlaşmaları yapabilmeleri konusunda önemli destek sunmaktadır. Teminat mektuplarının ihaleyi açan taraf veya alıcılara sağladığı garanti bu noktada üstlendiği rol açısından önemlidir. Teminat mektubunu edinene de gayri nakdi bir kredi olması açısından fayda sağlamaktadır. Fakat ilk talepte ödenebilir olması özelliği ile kolay nakde çevrilebilir bir ürün olması teminat mektuplarının riskini arttırmakta ve kullanımını zorlaştırmaktadır. Bu durumlarda teminat mektuplarının ihracatta kullanılabilmesi adına, nakde çevrilmelerine karşı sigorta/garanti ürünleri devreye girmektedir. Özellikle yurtdışında iş yüklenen firmaların daha kolay teminat mektubu elde edebilmesi ve kredi limitlerini daha geniş kullanabilmeleri açısından bu sigorta ürünleri önem taşımaktadır. Bu noktada teminat mektuplarının güvencesinin sağlanması için Teminat Mektuplarının Nakde Çevrilmesi Sigortası sunulmaktadır. Dünyada farklı İhracat Destek Kuruluşları tarafından sunulmakta olan Teminat Mektuplarının Nakde Çevrilmesi Sigortası hem teminat mektuplarının kullanılmasını kolaylaştırıp yaygınlaştırmakta hem de ihracatta daha riskli ülkeler için bu ürünün kullanımına imkân sağlayarak ülkelerin ihracatlarına ve Dünya ticaretine katkıda bulunmaktadır.

Bu yazıda ilk bölümünde teminat mektuplarının ne olduğu, literatürde nasıl konumlandırıldığına kısaca değinilecektir. Böylece konunun daha iyi anlaşılması ve teminat mektuplarının hangi amaçla kullanıldığı anlatılmış olacaktır. İkinci bölümde ise kullanılmakta olan teminat mektubu türleri ve teminat mektuplarının nasıl sınıflandığı ele alınacaktır. Bir sonraki aşama olan üçüncü bölümde ise teminat mektuplarının nakde çevrilmesi sigortasının ne olduğuna, literatürdeki tanımlarına ve genel iş akışlarının nasıl olduğuna değinilecektir. Dördüncü bölümde

ise dünyada bu sigorta ürününü uygulayan İhracat Destek Kuruluşlarının, ürünü hangi şartlarda ne nasıl uyguladığına değinilecektir. Son bölümde ise bu ürünü uygulayan bazı ihracat destek kuruluşlarının ülkelerinin ihracatında bu ürünün yeri ele alınacaktır.

2. TEMİNAT MEKTUBU VE TARİHSEL GELİŞİMİ

Genel anlamda teminat olarak Roma Hukuku'nda "Stipulatio" ve Promissio indemnitis" olarak ortaya çıkan garanti sözleşmeleri, modern çağda 18.yy'da faiz ve temettü garantileri olarak Fransa'da kullanılmış, özellikle şirket hisseleri alan kişilere ortaklığın taahhüdü olarak verilmiştir. 1866'da "Garanti Sözleşmesi" eseri ile ilk defa konuyu ele alan Stammeler; bu sözleşmelerin diğer sözleşmelerden farklı bir türde olduğunu ortaya koymuş ve "Garanti mukavelesi ile bir kimse, başkasının kazanç kastı güden teşebbüsüne, bu teşebbüse bağlı olan tehlikelerin tamamını veya belli bir kısmın akdi ve ivazsız olarak yüklenmek suretiyle, yardım ve teşvik gayesini güder." şeklinde tanımlamıştır (Ekici, Durukanoğlu, 2016, s. 31). Konu Türk hukuk doktrininde de ele alınmıştır. Konu hakkında önemli isimlerden Haluk Tandoğan garanti sözleşmesini "Garanti alanın belli bir davranışa girişmesinden veya garanti alanla borç ilişkisine girdiği üçüncü kişinin edimini yerine getirmemesinden doğan zarar tehlikesini, garanti verenin bağımsız bir taahhüt ile üzerine aldığı sözleşmedir." şeklinde tanımlamaktadır. Bir diğer isim olan Seza Reisoğlu ise "Garanti mukavelesi ile garanti veren, garanti alandan bir ivaz elde etmek için değil, fakat onu bir teşebbüse sevk etmek amacı ile müstakil olarak teşebbüsün tehlikesini üzerine alır" şeklinde bir tanımlamada bulunmuştur (Reisoğlu, 1997, s. 37).

Türk hukukunda en son alınan kararlar çerçevesinde ve uluslararası alanda (URGD 758) esas konu başlığımız olan teminat mektupları da bir "garanti sözleşmesi" kabul edilmektedirler. Türk hukukunda ilk uygulamaları 8.1.1928 tarih ve 6048 sayılı kararnameye dayandırılan teminat mektupları, kamu kuruluşlarınca yapılacak arttırma, eksiltme ve ihaleler için kabul edilecek "teminatı katiye mektubu, teminatı muvakkate mektubu" adı altında belirtilmiştir (Reisoğlu, 1997, s. 1). Teminat mektuplarının ele alınmasında dünya literatüründe var olan görüş farklılıklarına göre "kefalet sözleşmesi", "garanti sözleşmesi", "sui generis sözleşme" ve "karmanitelikli sözleşme" olarak görüşler bulunmaktadır (Doğan, 2005, ss.29-36). Literatürdeki bu farklılıklar ve teminat mektuplarını düzenleyen herhangi bir yasal düzenlemenin bulunmaması, uzun süre Türk hukukunda da teminat mektuplarının ele alınmasında bir karmaşa yaşatmıştır. 1967 ve 1969 yıllarında alınan Yargıtay içtihadı birleştirme kararlarına kadar kefalet sözleşmesi ve garanti sözleşmesi olduğu konusunda farklı kararlara konu olan teminat mektuplarının, bu kararlardan sonra garanti sözleşmesi olarak ele alınmasına karar verilmiştir (Ekici, 2016, s. 40).

Yukarıda da belirttiğimiz üzere teminat mektuplarının yasal olarak tanımlanmamış olması sebebi ile literatürde farklı tanımlarla karşılaşılabilir. Burada bu tanımlardan ikisini örnek vereceğiz; Barlas teminat mektubunu "*Borçlunun alacaklıya karşı üzerine aldığı bir edimi yerine getirmemesi halinde, belirli bir miktar parayı alacaklının ilk talebinde ona derhal ödemeyi kabul ve taahhüt ettiğine dair bir verilen mektup*"(Barlas, 1986, s. 8) olarak tanımlamıştır. Akyazan ise "*Borçlunun alacaklıya karşı üzerine aldığı bir edimi yerine getirmemesi halinde, belirli bir miktar parayı alacaklının ilk talebinde ona derhal ödemeyi kabul ve taahhüt ettiğine dair banka tarafından verilen mektuba banka teminat mektubu denir.*"(Akyazan, 1974, s. 567) şeklinde tanımlamaktadır.

Teminat mektupları özellikleri bakımından üç taraflı bir yapı üzerine kurulurlar, burada karşılıklı borç ilişkisine sahip iki taraf ve edim borcuna sahip tarafın borcuna teminat veren banka vardır. Kurulan ilişki bir sözleşmedir ve bu sözleşmede banka borçlu taraf, temel ilişkinin alacaklısı da alacaklı olan taraftır (Davarcı, Bayram, 2016, s.215). Banka ile garanti verilen (muhatap) arasında gerçekleşen, bankanın müşterisinin (lehtar) talebi ve ile onun muhataba karşı girdiği

işte sorumluluklarını yerine getirmemesi ve/veya sözleşmede yazan başka bir riskin gerçekleşmesi durumunda yazan meblağa kadar ödeme yapmayı taahhüt ettiği sözleşmedir (Davarcı, Bayram, 2016, 215) Kıymetli evrak değildirler (Reisoğlu, 1997, ss. 30-31). Teminat mektupları nitelik olarak genelde ilk yazılı talepte ödenmek üzere düzenlenirler ve bankalar literatüründe “Gayri Nakdi Krediler” olarak ele alınırlar (Ekici, 2016, ss. 29-40). Gayri nakdi kredilerde bankadan bir para çıkışı olmamasına rağmen ve üstlenilen risk sonucu bir para çıkışı olabileceğinden kredi işlemi kabul edilmektedirler. Mektup konusu risklerin oluşması durumunda muhatap tarafından mektup nakde çevrilir ve bu durumda banka lehtara rücu ederek ödemeyi ondan alır. Ödemeyi alamadığı takdirde bankanın gayri nakdi kabul ettiği riski, nakdi riske dönüşmüş olur. Burada oluşan risk sebebiyle bankalar müşterilerinden komisyon ücreti almaktadırlar (Çetin ve Dinç, 2013, s.70).

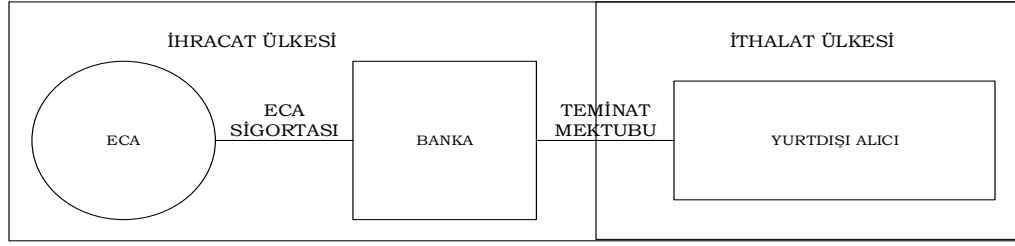
3. TEMİNAT MEKTUPLARININ NAKDE ÇEVİRİLMESİ SİGORTASI

Teminat Mektuplarının Nakde Çevrilmesi Sigortası, özellikle yurtdışı ticari ilişkilerde kullanılan teminat mektupları için birçok ihracat destek kuruluşunca (ECA) sağlanan bir sigorta ürünüdür (Stephens ve Smallridg, 2002, s.12). Bu sigorta ürünü ile ECA’lar kendi ülkelerindeki ihracatçıların yurtdışına yapacakları hizmet ve ürün ihracatlarında destek amacıyla hareket etmektedirler. Yurtdışında bulunan alıcının işin görüleceği veya malların teslim edileceğine dair teminat mektubu istemesi, ihaleye çıkan kamu veya özel alıcıların ihaleye katılım için ve sonrasında yükümlülüklerin şartlara uygun yerine getirileceğine dair teminat mektubu istemesi gibi sebeplerle ihracatçılar teminat mektubuna ihtiyaç duyar. Bu durumda teminat mektubunu veren banka ve ihracatçı risk üstlenmiş olur. Risk üstlenen ihracatçılar ve bankaları, risklerini paylaşmak veya bu risklerini azaltmak istediklerinde bu sigorta ürünü sayesinde aldıkları/düzenledikleri teminat mektuplarının haksız veya haklı nedenlerle nakde çevrilmesine karşılık güvence elde edebilmektedirler.

ECA’ların uyguladığı bu sigorta türünü Salcic(2014) teorik olarak 4 farklı uygulama şeklinde ele almıştır.

İlk uygulama sigortanın direkt olarak teminat mektubunu veren bankaya, teminat mektubu altında yapılan ödemelerle ilgili olarak verilmesi şeklinde uygulanabilenidir. Eğer banka yurtdışı alıcıya teminat mektubu dolayısıyla ödeme yaparsa, bunun ihracatçı tarafından tazmin edilmesi gerekir. Bu sigorta ürünüde ihracatçının bu ödemeyi tazmin edememesi durumunda ECA devreye girerek bankaya yurtdışı alıcıya yaptığı kadar ödemeyi yapar ve tazminini ihracatçıdan sağlamaya çalışır (Salcic, 2014, s.92).

Diğer uygulama yöntemi olarak ise haklı ve haksız olarak teminat mektuplarının nakde çevrilmesine karşı bankalara uygulanan sigorta türü ele alınmıştır. Teminat mektuplarının genel olarak şartsız ve ilk talepte ödeme garantili olarak düzenlenmesi sebebi ile bankalar alıcıdan gelen ilk talepte teminat mektubunu nakde çevirerek ödemeyi yapmak zorundadırlar. Böyle durumlara karşı bankalar bu sigorta hizmetini sunan ECA’ların hangi riskleri kapsadığı ile ilgilenirler, çünkü tüm ECA’lar poliçe şartlarını farklı olarak düzenleyebilmektedirler. Teminat mektubunun ihracatçının hatası olmadığı halde haksız nakde çevrileceği gibi, ihracatçının hatası yüzünden haklı olarak da nakde çevrilebilir, dolayısıyla bu üründe sigorta kapsama oranı çoğunlukla %80-90 arasındadır. Bunun sebebi bankanın ihracatçı üzerinde haklı nakde çevrilmeye sebep olacak durumların doğmaması konusunda baskı yapmasının istenmesidir (Salcic, 2014, ss.92-93).

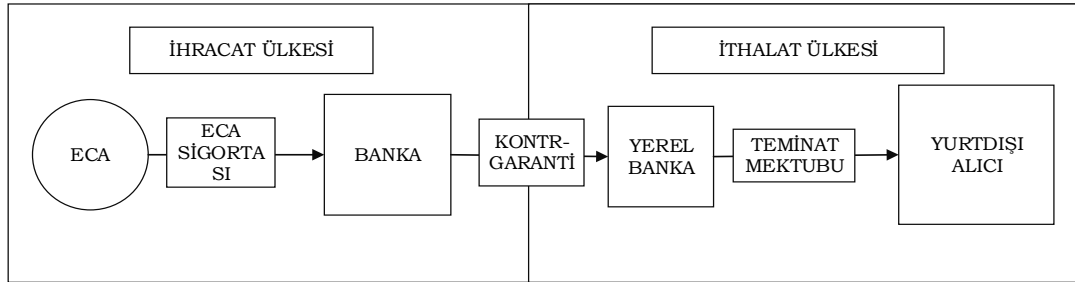

Şekil 1. ECA'nın bankanın verdiği teminat mektubuna uyguladığı sigorta

Kaynak: (Salcic, 2014, s.92)

Diğer bir uygulama yöntemi ise birbirine bağlı teminat mektupları için uygulanan sigortadır. Burada teminatı veren alıcının ülkesinde bulunan yerel bankadır. İhracatçının ülkesindeki banka ise alıcının ülkesindeki bankaya kontr-garanti sağlamaktadır. ECA'nın sigorta uyguladığı banka da ihracatçının ülkesindeki kontr-garantiyi veren bankadır. Her hangi bir nakde çevrilme durumunda teminat mektubunun karşılığını ödeyen alıcının ülkesindeki banka, ihracatçının ülkesindeki kontr-garanti veren bankaya tazmin talebinde bulunur. İhracatçının ülkesindeki bankada tazminatı ödedikten sonra bunu ihracatçıdan talep eder. İhracatçının ödemem durumunda da ECA araya girerek bankanın zararını tazmin eder ve ihracatçıya rücu eder (Salcic, 2014, ss.93-94).

Son uygulama yöntemi olarak da ECA'ların ihracatçılara direkt olarak teminat mektubunun haksız nakde çevrilmesine karşı sağladığı sigorta türü ele alınmıştır. Bankanın alıcının teminat mektubunu nakde çevirme talebi karşısında ödemeyi yaptıktan sonra, ihracatçıdan ödemenin tazminin talep eder. Eğer haksız bir nakde çevrilme durumu var ise ihracatçının bu tazmin talebini karşılayamaması durumunda ECA devreye girerek bankanın zararını karşılar. Fakat burada nakde çevirmenin haksız olduğunun ihracatçı tarafından ispat edilmesi beklenir. Bu

Şekil 2. ECA'nın bankanın verdiği kontr-garantiye uyguladığı sigorta

Kaynak: (Salcic, 2014, s.93)

sigorta uygulamasında haklı olarak nakde çevrilme durumları istisnai haller haricinde kapsamamaktadır. Burada ele alınan hallerin teorik haller olduğu bir sonraki bölümde ele aldığımızda da görüleceği üzere uygulamada farklılıklarla karşılaşılabilen göz ardı edilmemelidir (Salcic, 2014, ss.94-95).

3.1.Uygulayıcıları ve Ülke İhracatlarında Ürünün Yeri

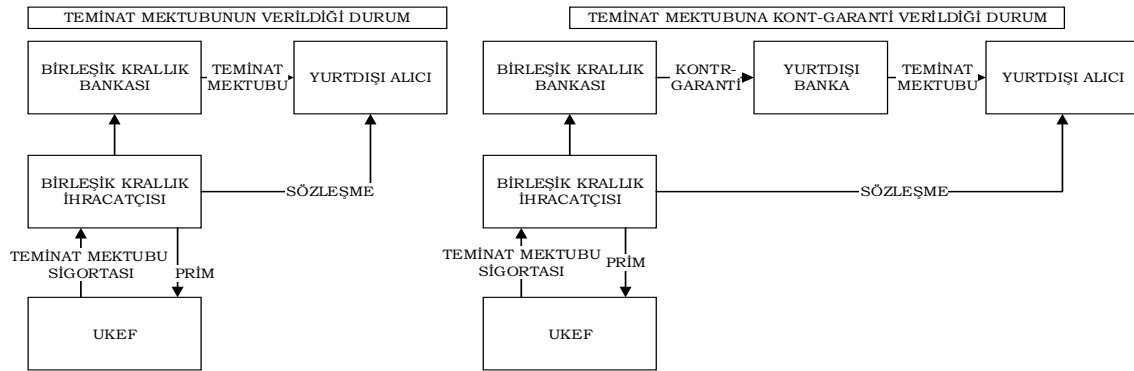
Teminat mektuplarının nakde çevrilmesi sigortası dünyada birçok ECA tarafından kendi ülkelerindeki ihracatçıları korumak ve onları ihracata teşvik etmek amaçlı kullanılmaktadır. Sağlanan güvence ile ihracatçılar bir işe girişirken daha güvenli bir alanda iş yapabilmektedirler. Bu ürünü uygulayan ECA'lar ürünü sigorta veya garanti olarak ele alarak ihracatçılarına sunabilmektedirler. Ayrıca bu sigorta ürün ihracat destek kuruluşlarınca farklı şekilde

adlandırılabilir, bu adlara çalışmanın sonundaki ekli tabloda yer verilecektir. Bu bölümde de ürünü uygulayan ECA'lar ve ne şartlar altında uyguladıkları ele alınacaktır.

3.1.1. Teminat Mektuplarının Nakde Çevrilmesi Sigortası Uygulayan İhracat Destek Kuruluşları ve Uygulama Örnekleri

3.1.1.1.UKEF (UK Export Finance)

UKEF ürünü Birleşik Krallık'taki bankalarda teminat mektubu veya teminat mektubu için kontr-garanti alan tüm Birleşik Krallık ihracatçılarına yönelik olarak sunmaktadır. Ürün direkt veya kontr-garanti olarak verilen teminat mektuplarının haksız nakde çevrilmesi ve politik nedenlerle haklı nakde çevrilmesini kapsar. Teminat mektubu tutarının tamamının kapsanması mümkündür. Geçici teminat mektupları hariç tüm teminat mektubu türlerine bu sigorta sağlanabilmektedir (UKEF, 2018).

Şekil 3. UKEF'in uyguladığı sigortaların gösterimleri

Kaynak: UKEF Quick Guide to Bond Insurance (2018)

3.1.1.2.EDC (Export Development Canada)

EDC bu ürünü performans güvencesi sigortası altında Kanadalı ihracatçıların teminat mektuplarının haksız veya politik nedenle haklı nakde çevrilmesi durumlarına karşı, teminat mektubunun %95'ini sigortalayacak şekilde sunmaktadır. Ticari nedenlerle alıcı ve ihracatçı arasında anlaşmazlık sebebi olan tutarlar ise sigorta kapsamına dâhil edilmemektedirler (EDC, 2018).

3.1.1.3.COFACE (Compagnie Française d'Assurance pour le Commerce Extérieur)

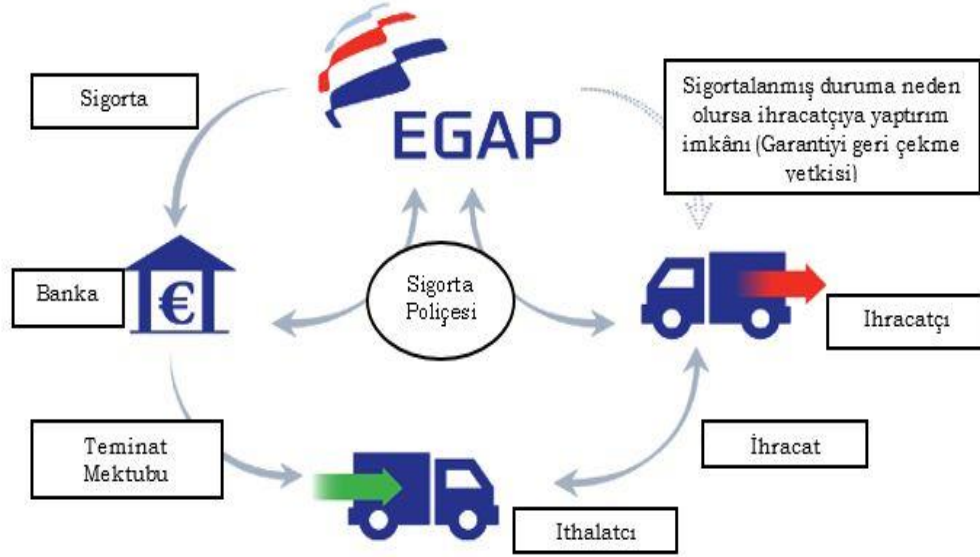
Coface ürünü tekil risk sigortaları altında sunmaktadır. Satıcı Sigortası olarak adlandırılan ürün; sözleşmenin kesilmesi, ödememe hali ve teminat mektuplarının haksız nakde çevrilmesi durumlarına karşı sigorta sağlar. Geçici teminat mektupları, avans teminat mektupları, kesin teminat mektupları ve alı konulan paranın ödeme garantisini kapsar. Sigorta kapsamı 7 yıla kadar uzatılabilir (Coface, 2018a).

3.1.1.4.SERV (Swiss Export Risk Insurance)

Serv bu ürünü kontratlar teminat mektupları sigortası olarak uygulamaktadır ve bu ürünle birlikte İsviçreli ihracatçıları teminat mektuplarının müşterileri tarafından nakde çevrilmesi riskine karşı korumaktadır. Tüm teminat mektubu türleri kapsam içine alınabilmekte ve teminat mektubu tutarı %95'ine kadar kapsanabilmektedir. Sigortanın kapsadığı riskler, teminat mektuplarının haksız nakde çevrilmesi ve politik sebepler veya mücbir sebeplerle haklı nakde çevrilmesi durumlarıdır (SERV, 2018).

3.1.1.5. EGAP (Export Guarantee and Insurance Corporation)

EGAP ithalatçı ya da ithalatçının bankasına karşı yükümlülüğe sahip olan bankayı Çek ihracatçısının adına sigorta kapsamına alır. Teminat mektuplarının politik ve ticari olmayan nedenlerle haksız nakde çevrilmesi ve teminat mektuplarının haklı nakde çevrilmesi risklerini

geçici teminat mektubu kesin teminat mektubu, avans teminat mektubu için kapsar (EGAP, 2018).

Şekil 4. EGAP Sigorta İşleyişi

Kaynak: EGAP (2018)

3.1.1.6. EXIM Bank Malaysia

Bu ürün teminat mektuplarının işveren tarafından nakde çevrilmesinden çekinen Malezyalı ihracatçılara veya bu ihracatçılar adına bankalarına yönelik uygulanan bir üründür. EXIM Malezya bu ürünle birlikte teminat mektuplarının haksız veya politik nedenlerle haklı nakde çevrilmesine yönelik sigorta sağlamaktadır. Ürünün sigorta kapsamına aldığı süre 5 yıla kadardır ve oluşan zararın %90ına kadar olan tutar kapsanır. Ürün için işlem ücreti sigortalanacak tutarın %1i kadar alınır (EXIM Bank Malaysia, 2018).

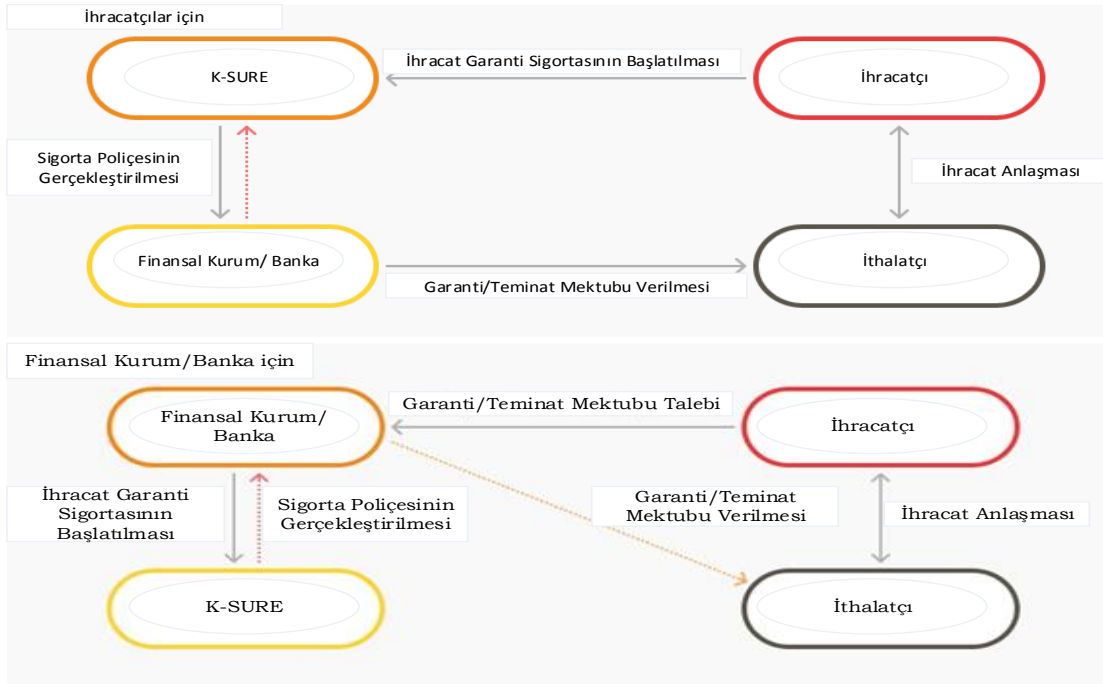
3.1.1.7. Atradius

Tekil sözleşme sigortaları kapsamında sunulan ürün, meydana gelebilecek sevkiyatlarda yaşanabilecek sıkıntılar veya işin tamamlanamaması gibi durumlarda çıkabilecek teminat mektuplarının nakde çevrilmesi sorununa karşı bir güvence sağlar. Teminat mektuplarının haksız veya politik nedenlerle haklı nakde çevrilmesi sigorta kapsamı dâhilindedir. Geçici teminat mektubu, kesin teminat mektubu, avans teminat mektubu ve alıkonulan paranın geri ödeme garantisi kapsama alınabilmektedir. Alıcının kamu alıcısı olması durumunda teminat mektubu tutarının sigorta kapsamına alınma oranı %95, özel alıcı olması durumunda ise %90 olarak belirlenmiştir. Sigortanın vadesi de en fazla 7 yıl olarak belirlenmiştir (Atradius, 2018).

3.1.1.8. K-SURE (Korea Trade Insurance Corporation)

K-Sure teminat mektuplarının nakde çevrilmesi sigortasını direkt olarak veya ihracatçının talebi ile Güney Koreli ihracatçının bankasına sunabilmektedir. Bu ürünle birlikte bankanın

katlanacağı zarara sigorta verilmektedir. Sigorta kapsamına ihracatçının hatasından kaynaklanan haklı nakde çevirme veya haksız nakde çevirmeler dâhildir (K-Sure, 2018a).

Şekil 5. K-Sure Sigorta İşleyişleri

Kaynak: K-Sure, Export Bond Insurance (2018a)

3.1.1.9.CESCE (Compañía Española de Seguros de Crédito a la Exportación)

Cesce bu ürün ile İspanyol ihracatçıları veya talep etmeleri halinde tazminat durumunun tarafı olarak bankalarını sigorta kapsamına alabilir. Sigortanın kapsamı ise teminat mektuplarının haksız nakde çevrilmesi veya poliçe de belirtilen sebeplerle haklı nakde çevrilmesi olarak belirtilmiştir. Sigorta kapsamına tüm teminat mektubu türleri dahil edilebilmekte ve ticari-politik riskler toplam tutarın %99'una kadar kapsanabilmektedir (CESCE, 2018).

3.1.1.10.Türk Eximbank

Türk Eximbank bu ürünü yurt dışında iş yüklenen veya yüklenecek olan Türk müteahhitler için, teminat mektuplarının haksız nakde çevrilmesine yönelik olarak sunmaktadır. Kapsanan teminat mektubu türleri; geçici teminat mektubu, kesin teminat mektubu ve avans teminat mektubudur (Türk Eximbank, 2018).

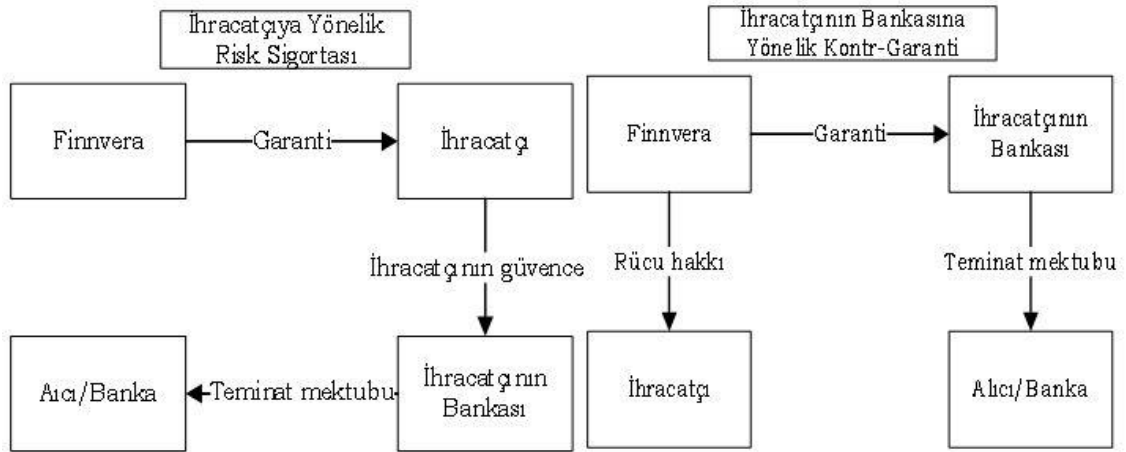
3.1.1.11.CREDENDO

Credendo bu ürünü tüm Belçikalı ihracatçılara yönelik olarak geçici teminat mektubu, kesin teminat mektubu, bakım-onarım garantisi, avans teminat mektubu ve alıkonulan paranın ödeme garantisi kapsanacak şekilde sunmaktadır. Teminat mektuplarının haksız nakde çevrilmesi ve politik nedenlerle haklı nakde çevrilmesini durumlarında özel sektör alıcıları için %95, kamu sektörü alıcıları için %98 oranına kadar teminat mektubu tutarı kapsama alabilmektedir (Credendo, 2018).

3.1.1.12.FINNVERA

Finnvera teminat mektuplarının nakde çevrilmesi durumlarına karşı sunulan bu ürünü Fin ihracatçılara veya onların adına bankalarına sunulacak şekilde, istendiğinde birlikte kullanılabilecek iki farklı ürün olarak sunmaktadır. Geçici teminat mektubu, kesin teminat

mektubu, bakım-onarım garantisi ve avans teminat mektubu bu ürün kapsamında garanti altına alınabilmektedirler. Direkt olarak ihracatçılara sunulan garanti teminat mektuplarının haksız nakde çevrilmesi ve politik sebeplerle haklı nakde çevrilmesi durumlarını kapsamaktadır. Haksız çevirmeler için sunulan teminat mektubu tutarı garanti kapsamı %90, haklı çevirmeler içinse %95-100 arasındadır. İhracatçının adına ihracatçının bankasına yönelik sunulan kontr-garanti ürün ile ise alıcının teminat mektuplarının alıcı tarafından nakde çevrilmesi durumları kapsamakta ve teminat mektubu tutarının %80'ine kadar garanti sağlanabilmektedir (Finnvera, 2018a).

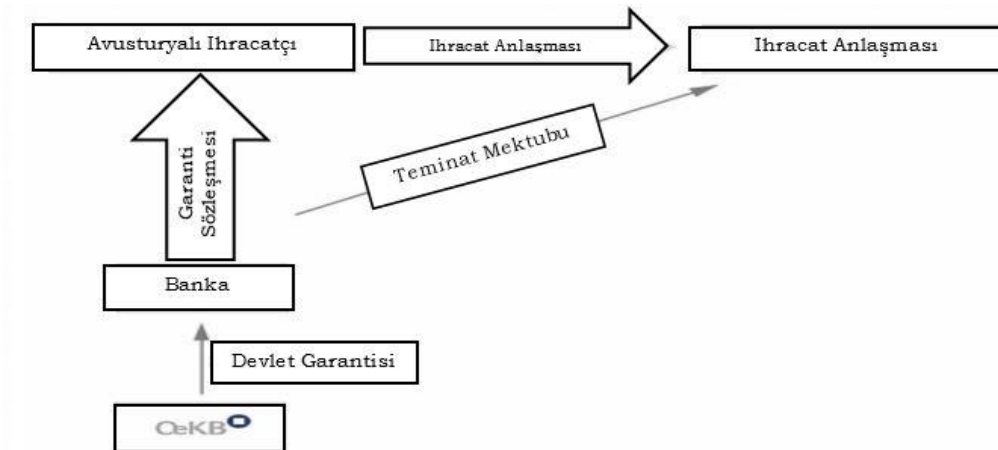

Şekil 6. Finnvera Sunduğu Teminat Mektuplarının Nakde Çevrilmesi Ürünleri

Kaynak: Finnvera, Bond Guarantee Brochure (2018b)

3.1.1.13.OeKB (Oesterreichische Kontrollbank)

OeKB bu ürünü teminat mektuplarının haksız nakde çevrilmesi ve politik nedenlerle haklı nakde çevrilmesi durumlarına karşı Avusturyalı ihracatçının bankasına sunmaktadır. Teminat mektuplarının %20-50 arasında bir tutar kapsamaktadır. Kesin teminat mektubu, ön-ödeme teminat mektubu geçici teminat mektubu ve garanti teminat mektubuna garanti sağlanabilmektedir (OeKB, 2018a).

Şekil 7. OeKB, Fact Sheet Assumption of Risk for Bank Guarantees

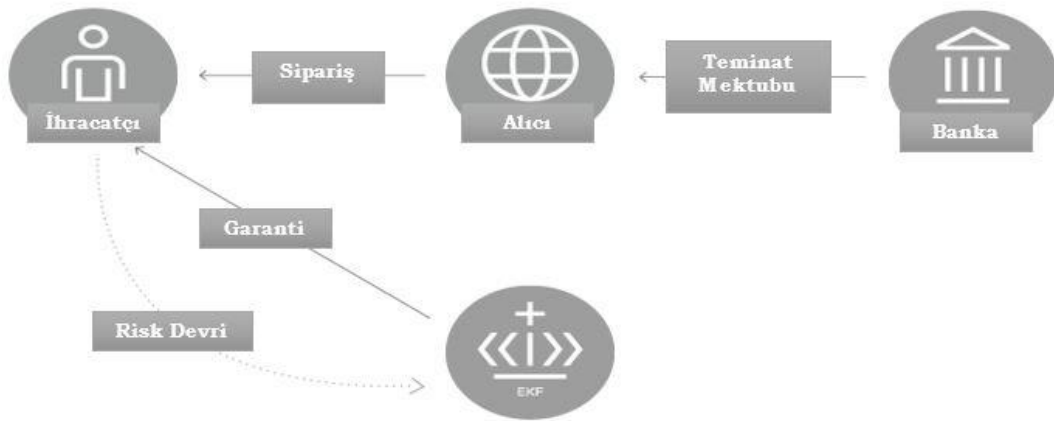
Kaynak: Fact Sheet Assumption of Risk for Bank Guarantees (2018b)

3.1.1.14.EKN (Exportkreditnämnden)

İsveç ihracatını doğrudan veya dolaylı yollarla destekleyen işlemlere destek sağlayan, EKN bu ürünle birlikte tüm ihracatçılara teminat mektuplarının haksız nakde çevrilmesi durumuna karşı garanti sağlamaktadır. Garantinin kapsamı teminat mektubu tutarının %90'ına kadar çıkabilmektedir (EKN, 2018).

3.1.1.15.EKF (Denmark Export Credit Agency)

Teminat mektubu garantisi tüm Danimarkalı ihracatçılara sunulabilmektedir. Bu ürün ile geçici teminat mektubu, kesin teminat mektubu ve avans teminat mektubu türleri, teminat mektubunu haksız nakde çevrilmesi ve politik nedenlerle haklı nakde çevrilmesi durumlarına karşı tutarlarının %90'ına kadar kapsanabilmektedir (EKF, 2018).

Şekil 8. EKF Sigorta İşleyişi

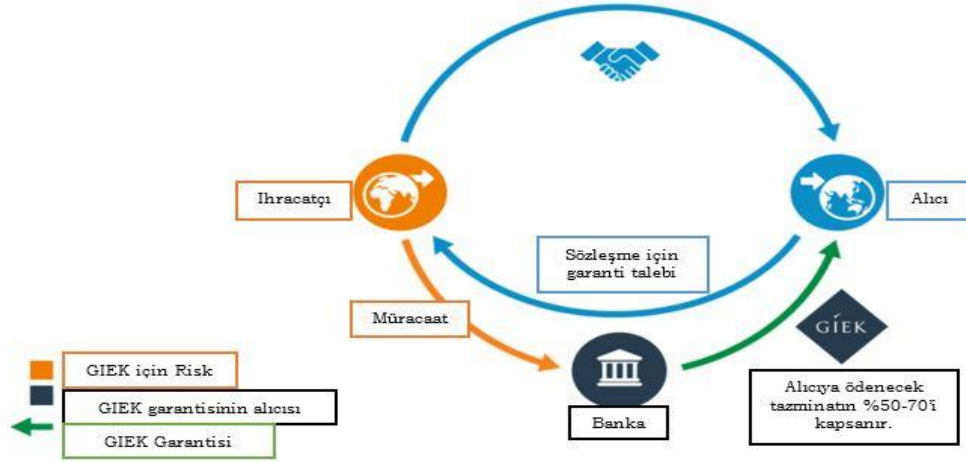
Kaynak: EKF, Bond Guarantee (2018)

3.1.1.16.Eximbanka SR

Eximbanka SR ürünü tüm Slovak ihracatçılara, tüm teminat mektubu türleri için mektubun ticari ve politik nedenlerle haklı ve mektubun haksız nakde çevrilmesi durumlarını kapsayacak şekilde sunmaktadır (Eximbanka SR, 2018).

3.1.1.17.GIEK (Garantiinstituttet for Eksportkredit)

GIEK bu ürünü Norveçli ihracatçıların bankasına yönelik olarak sunmakta, teminat mektubu ilişkisinden doğan banka riskini ve teminat mektuplarının haksız nakde çevrilmesi durumlarını kapsayabilmektedir. Kesin teminat mektubu, geçici teminat mektubu, avans teminat mektubu ve garanti mektubu türlerine banka riskinin %50-70 oranları arasında garanti sağlanabilmektedir.(GIEK, 2018)

Şekil 9. GİEK Sigorta İşleyişi

Kaynak: GİEK, Guarantee for Unfair Calling (2018)

3.1.1.18.BPI France (Banque publique d'investissement)

Fransız ihracatçıların bankalarına ve bankaların Avrupa Birliğinde bulunan ortaklıklarına sunulan bu ürün, teminat mektuplarının nakde çevrilmesi durumunda ihracatçı şirketin iflas veya ödememe halleri için garanti sağlar. Tüm teminat mektupları için sağlanan kapsam, tutar 150 milyon € altında ise tutarın %80'ine, üstünde ise %50'sine kadar sağlanır (BPI France, 2018).

3.1.2. İhracat Destek Kuruluşlarının Ülkelerinde Ürünün İhracattaki Yeri

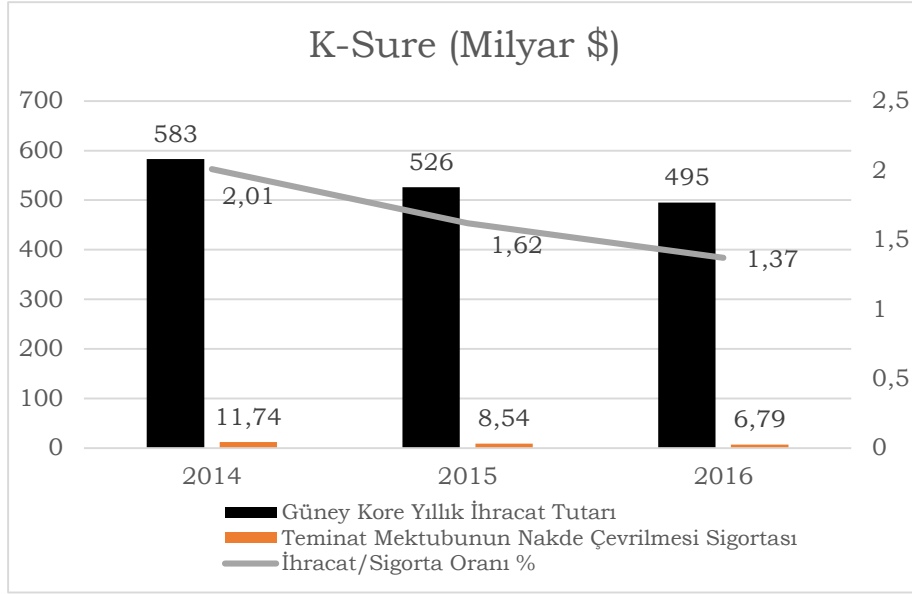
Teminat mektuplarının nakde çevrilmesi sigortası ürününü sunulan ülkelerde ürünün toplam ihracatın içindeki yeri bu ürünün etkinliği hakkında fikrimiz olması açısından önem taşımaktadır. Bu yazıda bu sigorta ürününün literatürde nasıl ele alındığına ve hangi ECA'ların bu ürünü uyguladığına dair bilgi verilmesinin dışında, uygulayan ECA'ların bu sigorta ürünü ile ülke ihracatlarına verdiği destek görülmeye çalışılacaktır.

Burada alınan verilerin doğruluğu açısından teminat mektuplarının nakde çevrilmesi sigortasını uygulayan ECA'ların yıllık raporları ve ülkelerin dünya bankası veri tabanında bulunan ihracat rakamları esas alınmıştır. Bu verileri kamuya açık olan paylaşılan ECA'lardan veriler alınmış ve bu veriler üzerinden bir sonuca ulaşmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda ele alınan ECA'lar K-Sure, EKN, GİEK ve EDC olacaktır ve ulaşılabilen son 3 yılın verileri ele alınacaktır.

3.1.2.1.K-SURE

Aşağıdaki grafikte Güney Kore'nin ihracat destek kuruluşu olan K-sure tarafından uygulanan teminat mektuplarının nakde çevrilmesi sigortasının tutarı ve Güney Kore'nin yaptığı toplam ihracat tutarı bulunmaktadır. Ulaşılan veriler dâhilinde 2014, 2015, ve 2016 yılları değerlendirilmiştir. Dünya üzerinde en önemli ihracatçı ülkelerden biri olan Güney Kore'nin (Statista, 2017) ihracatı azalmalar yaşasa da sürekli olarak 500 milyar dolar dolayında seyretmiştir. Bununla birlikte K-Sure tarafından sağlanan sigorta tutarı 2014 yılında 11,74 milyar dolar, 2015 yılında 8,54 milyar dolar ve 2016 yılında 6,79 milyar dolar olarak seyretmiştir. Aynı zamanda bu sigortanın ihracat içindeki payı da her geçen sene azalmıştır. Sigorta tutarının ihracat tutarına paralel olarak azalış göstermesi, ihracattaki düşüş sebebiyle konjonktürel bir durum olarak yorumlanabilir. Dünya ticaretindeki daralma, Güney Kore para biriminin dolar karşısındaki değer kaybı gibi nedenler buna yol açmış olabilir. Fakat aynı zamanda sağlanan

sigorta oranının toplam ihracat içindeki payının azalıyor olması bu sigorta ürününün kullanışlılığı, önemi açısından olumsuz bir durumdur.

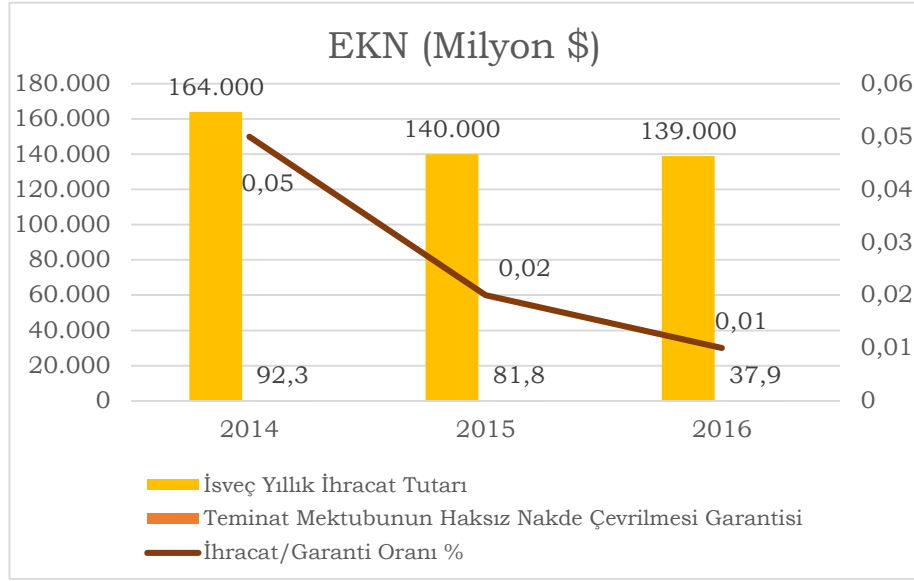

Grafik 1. Güney Kore İhracat Rakamları ve K-Sure Tarafından Uygulanan Sigorta Tutarı

Kaynak: K-sure yıllık raporlar(2018b); WITS, Güney Kore (2018)

3.1.2.2.EKN

Grafik 2’de İsveç’in 2014-2016 yılları arasındaki toplam ihracat tutarı, İsveç’in ihracat destek kuruluşu olan EKN’nin aynı yıllarda uyguladığı teminat mektuplarının haksız nakde çevrilmesi garantisinin tutarları ve ihracat ile sigortanın birbirlerine olan oranları yüzdesel olarak yer almaktadır. Ele aldığımız yıllarda öncelikle dikkat çeken, bir önceki örneğimiz Güney Kore’de olduğu gibi, İsveç’in dünya ticaretindeki daralmaya paralel olarak ihracat rakamlarındaki azalmadır. Aynı doğrultuda uygulanan garanti oranında da azalma meydana gelmiş 2014 yılında 92,3 milyon dolar tutarında olan teminat mektuplarına sağlanan garanti, 2016 yılında 37,9 milyon dolara kadar gerilemiştir. İsveç ihracatındaki payı açısından da çok önemli bir yer tutmadığını söyleyebileceğimiz bu garanti ürünü, ele aldığımız yıllarda toplam ihracat içindeki payını da kaybetmiştir. Burada uygulanan garanti tutarında oransal olarak da ihracattaki azalmadan daha yüksek bir azalma olması, firmaların ödeme şekillerinde farklı yollar tercih etmesi, daha güvenilir ülkelerle ticarete yönelmesi gibi sebeplerden kaynaklanmış olabileceği öne sürülebilir.

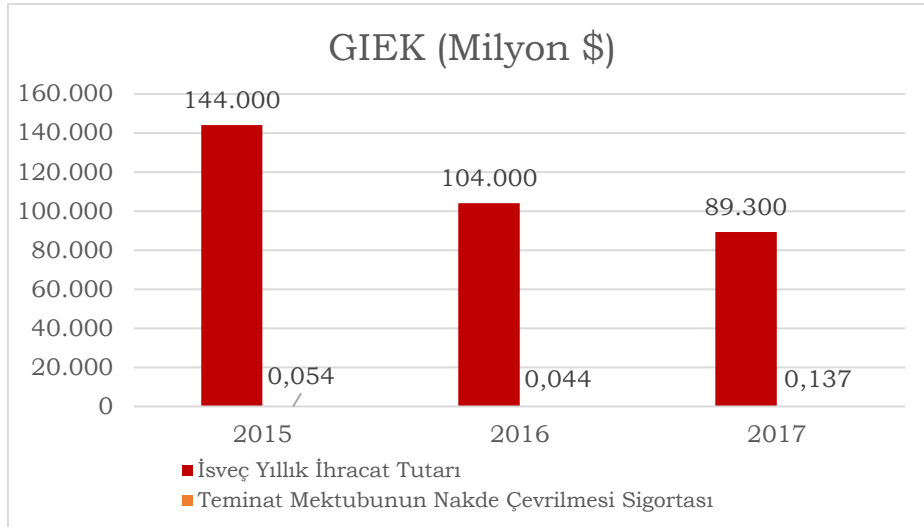

Grafik 2. İsveç İhracat Rakamları ve EKN Tarafından Uygulanan Sigorta Tutarı

Kaynak: EKN (2017); WITS, İsveç (2018)

3.1.2.3.GIEK

2015, 2016 ve 2017 yıllarında GIEK tarafından Norveçli ihracatçının bankasına uygulanan teminat mektubu garantisi ürünü tutarı ve Norveç'in toplam ihracat tutarı Grafik 3'te gösterilmiştir. Yıllık olarak verilen garanti tutarlarının toplam ihracat oranlarının çok altında kalmasından dolayı grafikte bu oranlara yer verilmemiştir. Rakamlardan da anlaşılacağı gibi bu ürün Norveçli ihracatçılar için çok cazip ve kullanışlı bir ürün gibi gözükmemektedir. Verilen garanti tutarı 2015 yılında 54 bin dolar, 2016 yılında 44 bin dolar ve 2017 yılında 137 bin dolar olarak gerçekleşmiştir. Daha çok riskli alıcı grupları ile riskli ülkelerle çalışıldığında ve bir iş yüklenildiğinde işe yarayan bu garanti türünün Norveç'in ihracat kalemleri açısından yararlı olmadığını da düşünmek mümkündür. Ayrıca ihracat tutarındaki düşüşe rağmen 2017 yılında kullanılan garanti tutarındaki artış ihracatla garanti arasında bir bağlantı olmadığı destekler niteliktedir ve Norveç özelinde daha özel konularda destek sağlandığını söylememizi mümkün kılmaktadır.

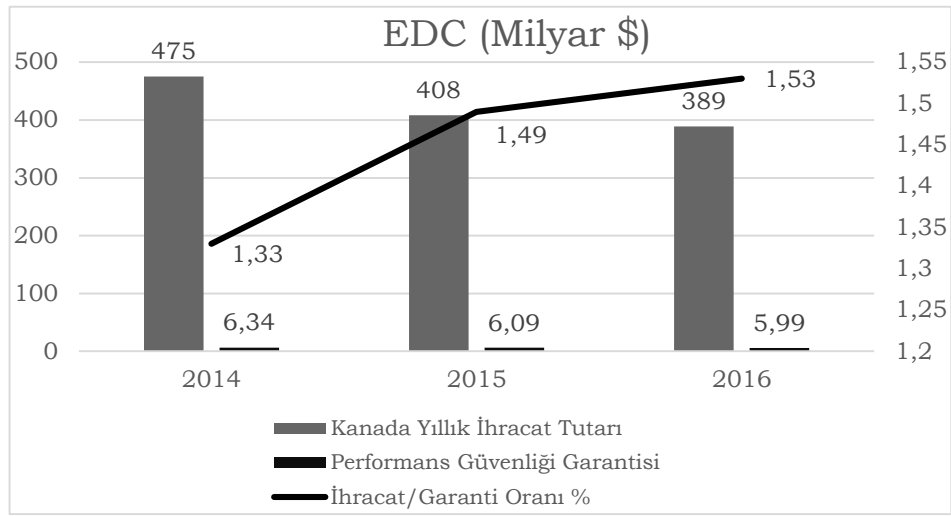

Grafik 3. Norveç İhracat Rakamları ve EKN Tarafından Uygulanan Sigorta Tutarı

Kaynak: GIEK Yıllık Rapor (2017); WITS, Norveç (2018)

3.1.2.4.EDC

EDC tarafından 2014, 2015 ve 2016 yıllarında Kanadalı ihracatçılara sağlanan, ihracatçıların üstlendikleri kontratlardaki performanslarını garanti altına alan ürünün tutarları ve bu ürünün Kanada'nın toplam ihracatındaki durumuna yer verilmiştir. Grafik-4'te yer alan verilere bakıldığında EDC tarafında sağlanan garanti tutarının yüksel olduğu dikkat çekmektedir. Ele aldığımız son 3 yılda sigorta tutarı sürekli bir düşüşte olmasına rağmen, 6 milyar dolar seviyesinde seyretmiştir. Sigorta tutarındaki bu düşüş toplam ülke ihracatındaki düşüşle paralel olarak yaşanmıştır. Kanada ihracatındaki bu düşüşe rağmen garanti oranının toplam ihracat oranı içinde yükseliyor olması, ihracatçıların bu ürüne ihtiyacının toplam ihracattaki düşüşten daha yavaş olduğunu göstermektedir. Ele aldığımız diğer örneklerden farklı olan bu eğilim Kanadalı ihracatçıların bu ürüne daha fazla ihtiyaç duydukları şeklinde yorumlanabilir.

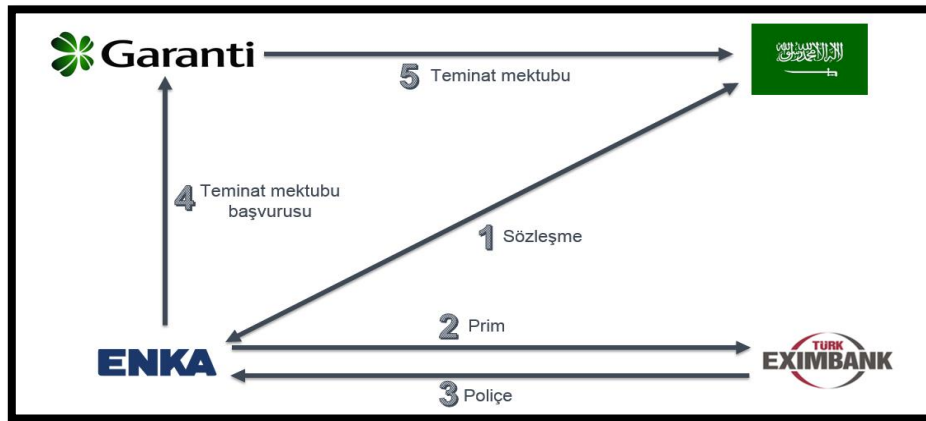

Grafik 4. Kanada İhracat Rakamları ve EDC Tarafından Uygulanan Sigorta Tutarı

Kaynak: EDC (2018b); WITS, Kanada (2018)

3.2.Türk Eximbank Uygulama Örneği

Türk Eximbank tarafından çıkarılan Yurtdışı Müteahhitlik Hizmetleri- Teminat Mektuplarının Haksız Nakde Çevrilmesi Sigortası Programı kapsamında yurtdışında faaliyet gösteren müteahhitlik firmalarının yurtdışında yerleşik işverenlere verdikleri, ticari bankalardan temin edilen Teminat Mektuplarının haksız ya da politik sebeplerle haklı olarak nakde çevrilmesinden

doğan riskleri sigortalanmaktadır. Bu çerçevede, aşağıda bir örnek uygulamanın aşamaları belirtilmiştir.

Şekil 10. Türk Eximbank Uygulama Örneği

Birinci Aşama: Yukarıda gösterilen örnek işlemde, ENKA şirketi Suudi Arabistan'da üstleneceği bir müteahhitlik işi için sözleşme imzalamıştır. Bu iş ile ilgili olarak Suudi Arabistan hükümeti üstlenilen işin garantisi olarak teminat mektubu talebinde bulunmuştur.

İkinci Aşama: Söz konusu müteahhitlik(ihracat) işlemiyle ilgili olarak bulunulan talep sonrası, müteahhit firma ENKA sigortalatmak istediği işlemle ilgili bilgileri teklifname halinde Türk Eximbank'a sunmuştur. Türk Eximbank tarafından değerlendirilen teklifname sonrasında, ENKA'ya kabul formuyla belirlenen zarar tazmin oranı, prim vb. detaylar sunulur. ENKA belirlenen primi ödeyerek, kabulünü Türk Eximbank'a bildirir.

Üçüncü Aşama: Prim ödenerek Türk Eximbank'a iletilen kabul formu sonrası, sigorta şartları dahilinde poliçe düzenlenerek müteahhit firmaya sunulmuştur.

Dördüncü Aşama: Müteahhit firma belirlenen şartlar dâhilinde Türk ticari bankasına teminat mektubu düzenlenmesi talebinde bulunur.

Beşinci Aşama: Şartlar dâhilinde teminat mektubunu düzenleyen Türk ticari bankası (Garanti Bankası), teminat mektubunu Suudi Arabistan hükümetine sunar.

4. SONUÇ

Bu çalışmada teminat mektuplarına yönelik olarak sunulan teminat mektuplarının nakde çevrilmesi sigortası ürününün teorikte nasıl ele alındığına ve ne şekillerde uygulanmasının öngörüldüğüne kısaca değinilmiştir ve konumuzun ana omurgasını oluşturan teminat mektuplarının nakde çevrilmesi sigortası/garantisi ürününün uygulayan ihracat destek kuruluşlarının, bu ürünü pratikte ne şekilde uyguladıklarına yer verilmiştir. Son bölümde ise bu ihracat destek kuruluşları arasında verilerine sağlıklı bir şekilde ulaşılabilen K-Sure (Güney Kore), EKN (İsveç), GIEK (Norveç) ve EDC'nin (Kanada) bulundukları ülkelerin toplam ihracatında, teminat mektuplarının nakde çevrilmesi sigortası ürününün verileri ele alınmıştır.

Teminat mektuplarının nakde çevrilmesi sigortasının dünya üzerinde birçok ihracat destek kuruluşunca uygulandığı görülmüştür. Bu durum ürüne uygulayıcılar tarafından önem verildiğini göstermektedir. Her kuruluşun ürünü farklı şekilde ele aldığı görülmüştür. Bazı kuruluşlar direkt ihracatçıya bazıları ise ihracatçının bankasına bu sigortayı uygulamaktadırlar. Kuruluşların uygulamaları ve sunduğu şartlara yukarıda detaylarıyla yer verilmiştir.

Verilerle ele alınan örneklerde ise ihracat destek kuruluşlarının ulaşılabilen son 3 yıl verileri ele alınmıştır. Bu verilerde görülmektedir ki teminat mektuplarına yönelik bu ürün ülkelerin toplam ihracat tutarları içinde yüksek oranda yer kaplamamaktadır. Toplam ihracat tutarları içinde bu ürünün en yüksek oranı, K-Sure tarafından Güney Kore'de 2014 yılında uygulanan ve toplam Güney Kore ihracatının % 2,01'ine denk gelen orandır. Ele aldığımız K-Sure ve EDC örneklerinde sigortalanan tutarlar diğer örnekler ile karşılaştırıldığında tutar olarak ciddi anlamda yüksektir, bu anlamda daha yüksek ihracat tutarlarına sahip ülkelerde bu ürün talebinin daha yüksek olduğunu söylemek mümkündür. Fakat toplam ihracat içindeki pay olarak düşünüldüğünde uygulanan sigorta oranları bu ülkelerde de yüksek oranlara sahip gözükmemektedir. Diğer bir açıdan, ele aldığımız EKN ve K-Sure örneklerinde ihracatçılara sağlanan sigorta tutarının, ülkenin toplam ihracatıyla aynı doğrultuda hareket ettiği görülmeye rağmen, GIEK örneğinde tutar olarak tam tersi bir durum söz konusudur. EDC örneğinde ise diğer örneklerden farklı olarak

ihracat/sigorta oranı eğilimi artarak devam etmektedir. Bu noktada ortaya çıkan farklılıklar uygulanan sigortanın ihracata etkisini ya da ihracattan etkilenme durumunu yorumlamak zorlaşmaktadır. Bu noktada ülke ihracatları içinde çok büyük hacimler kapsamayan bu ürünün ülkeler için durumunun yorumlanabilmesi için daha detaylı incelemelerden sonra bir sonuç çıkarmak daha doğru olacaktır. Ülkelerdeki ve dünyadaki siyasi ekonomik gelişmeler, ülke ve dünya ihracatındaki gelişmeler, ihracat yapılan pazarlardaki gelişmeler ve değişimler, ürünü kullanan sektörlerdeki durum, ihracatçıların ve alıcılarının ilgili teminat mektubuna ve sigortasına gösterdiği talep gibi konular bu detaylı incelemelerin önemli başlıklarından olabilir.

Ülkemiz özelinde ise teminat mektuplarının nakde çevrilmesi sigortası, ürün olarak daha çok amaca yönelik olarak hazırlanmış gibi durmaktadır. Konumu ve ekonomik olarak durduğu nokta itibarı ile daha riskli ülkelere ihracat yapılan ülkemizde, bu sigorta ürünü Türk Eximbank tarafından en önemli ihracat sektörlerimizden olan (Türkiye Müteahhitler Birliği, 2017) ve teminat mektuplarına talebi yüksek olan müteahhitlik sektörüne yönelik olarak sunulmuştur. Özellikle kesin teminat mektuplarının inşaat sektöründe kullanıldığını, bir hizmet ihracatı olarak görülen bu sektördeki teminat mektuplarının özellikle Orta Doğu ülkelerinde yapılan işlerde ön plana çıktığı düşünüldüğünde bu sigorta talep eden ihracatçılar için önemlidir.

Sonuç olarak teminat mektuplarının nakde çevrilmesine karşı bir güvence sağlayan sigorta/garanti ürünü dünya üzerinde birçok ihracat destek kuruluşunca uygulanmaktadır. Ele aldığımız örnekler üzerinden düşünüldüğünde toplam ülke ihracatları bazında tutar olarak düşük oranlara sahip olan bu ürün, özellikle yurtdışında iş yüklenen, vadeli sözleşmeler yapan ihracatçılar için büyük önem taşımaktadır. Bu yüzden ihracat yapan firmalara bu ürünün tanıtılması ve ihracatçıları rahatlatıcı garantiler sunulması, küreselleşen ve diğer ülkelerle ticaretin yoğunlaştığı günümüzde niteliği bakımından bu ürünün uluslararası ticarete önemli bir güvence aracı olarak güçlendirebilir.

KAYNAKÇA

- Akyazan, S. (1974). Tatbikatta banka teminat mektuplarının ortaya çıkardığı sorunlar. *BATIDER*, 7(3), 567-579.
- Atradius. (2018). Special products. Erişim Adresi: <https://group.atradius.com/products/special-products.html>.
- BPI France. (2018). Export insurance. Erişim Adresi: <http://www.bpifrance.com/What-can-we-do-for-you/Export-Insurance>.
- Compagnie Française d'Assurance pour le Commerce Extérieur(COFACE). (2018). Single risk insurance. Erişim Adresi: <http://www.cofaceza.com/Our-offer/Trade-Credit-Solutions/Single-Risk-Unistrat>.
- Compañía Española de Seguros de Crédito a la Exportación(CESCE). (2018). Single risk insurance. Erişim Adresi: <http://inglaterra.cesce.es/seguero-exportaciones-riesgo-ejecucion-fianzas>.
- Credendo. (2018). Insurance of contact guarantees. Erişim Adresi: <https://www.credendo.com/solution/contract-guarantees>.
- Çetin, A. ve Dinç, Y. (2013). Türkiye’de teminat mektupları: uygulamalar ve hukuki sorunlar. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 5(9), 67-92.

- Davarcı, A. ve Bayram, O. (2016, Temmuz-Ağustos). Teminat mektubu ve hukuki niteliği. *Mali Çözüm Dergisi*, 213-236.
- Doğan, V. (2005). *Banka Teminat Mektupları*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- EKF. (2018). Bond guarantee. Erişim Adresi: http://www.ekf.dk/en/WhatWeDo/EKFs_guarantees/Pages/Bond-guarantee.aspx.
- Ekici, A. ve Durukanoğlu, N. (2016). *Türk hukukunda ve bankacılık uygulamasında teminat mektupları*. İstanbul: Legal Yayıncılık.
- Exim Bank Malaysia. (2018). Bond risk insurance. Erişim Adresi: <https://www.exim.com.my/index.php/en/component/zoo/item/bond-risk-insurance>.
- Eximbanka SR. (2018). Insurance of guarantees. Erişim Adresi: https://www.eximbanka.sk/en/english/our-products/insurance-products/z-insurance-of-bank-guarantees-issued-in-relation-to-export-contract-award-or-performance-terms.html?page_id=475.
- Export Development Canada(EDC). (2018a). Performance security insurance. Erişim Adresi: <https://www.edc.ca/en/solutions/insurance/performance-security-insurance.html>.
- Export Development Canada(EDC). (2018b). Yıllık raporlar. Erişim Adresi: <https://www.edc.ca/EN/About-Us/Corporate-Reports/Pages/default.aspx>.
- Export Guarantee and Insurance Corporation(EGAP). (2018). Product Z. Erişim Adresi: <http://www.egap.cz/pojistne-produkty/produkt-z/strucny-popis-pojistneho-produktu-kontakty/index-en.php>.
- Exportkreditnämnden(EKN). (2017). Yıllık raporlar. Erişim Adresi: <https://www.ekn.se/en/about-ekn/newsroom/financial-information/>.
- Exportkreditnämnden(EKN). (2018). Guarantee for unfair calling. Erişim Adresi: <https://www.ekn.se/en/guarantees/exporting-companies/guarantee-for-unfair-calling/>.
- Finnvera. (2018a). Bond guarantee. Erişim Adresi: <https://www.finnvera.fi/eng/products/export-credit-guarantees/bond-guarantee>.
- Finnvera. (2018b). Bond guarantee brochure. Erişim Adresi: <https://www.finnvera.fi/eng/media/files/esitteet/vientitakaus/export-guarantee-pdf>.
- Garantiinstituttet for Eksportkreditt(GIEK). (2017). Yıllık raporlar. Erişim Adresi: <https://www.giek.no/documents-and-reports/>.
- Garantiinstituttet for Eksportkreditt(GIEK). (2018). Bond guarantee. Erişim Adresi: <https://www.giek.no/bond-guarantee/>.
- Grath, A. (2008). *The handbook of international trade and finance*. London: Kogan Page.
- Korea Trade Insurance Corporation(K-SURE). (2018a). Export bond insurance. Erişim Adresi: https://www.ksure.or.kr/en/product/product_02_09.do.
- Korea Trade Insurance Corporation(K-SURE). (2018b). Yıllık raporlar. Erişim Adresi: <https://www.ksure.or.kr/en/company/annualRptListInq.do>.

- Moelmann, L. R., Matthew, M. ve Kevin, L. L. (2009). *The law of performance bonds*. Chicago: ABA Publishing.
- Oesterreichische Kontrollbank(OeKB). (2018a). Assumption of risk for bank guarantees. Erişim Adresi: <https://www.oekb.at/en/export-services/covering-and-financing-exports/assumption-of-risk-for-bank-guarantees.html>.
- Oesterreichische Kontrollbank(OeKB). (2018b). Fact sheet assumption of risk for bank guarantees. Erişim Adresi: <https://www.oekb.at/en/dam/jcr:47f780fc-dfe8-41df-b49d-36edaebc573d/OeKB-Factsheet-bank-guarantees-WB.pdf>.
- Reisoğlu, S. (1997). *Banka teminat mektupları ve kontrgarantiler*. Ankara.
- Salic, Z. (2014). *Export credit insurance and guarantees: a practitioner's guide*. Londra: Palgrave Macmillan.
- Statista. (2017). Top 20 export countries worldwide in 2017. Erişim Adresi: <https://www.statista.com/statistics/264623/leading-export-countries-worldwide/>.
- Stephens, M. ve Smallridge, D. (2002). *A study on the activities of ifis in the area of export credit insurance and export finance*. Buenos Aires: Inter-American Development Bank.
- Swiss Export Risk Insurance(SERV). (2018). Contract bond insurance. Erişim Adresi: <https://www.serv-ch.com/en/products/products-export/contract-bond-insurance/>.
- Tandoğan, H. (1959). *Garanti mukavelesi*. Ankara.
- Toker, A. G. (2010). Yabancı unsurlu teminat mektubu sözleşmesine uygulanacak hukuk. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12(Özel Sayı), 991-1052.
- Türk Eximbank. (2018). Yurtdışı müteahhitlik hizmetleri, teminat mektuplarının haksız nakde çevrilmesi sigortası. Erişim Adresi: <https://www.eximbank.gov.tr/tr/urun-ve-hizmetlerimiz/krediler/doviz-kazandırıcı-hizmetler-kapsamındaki-krediler/yurtdisi-muteahhitlik-hizmetleri-teminat-mektubu-programi>.
- Türkiye Müteahhitler Birliği(TMB). (2017, Mart). Yurt dışı müteahhitlik hizmetleri. Erişim Adresi: http://www.tmb.org.tr/doc/file/YDMH_mart_2017.pdf.
- UK Export Finance(UKEF). (2018). Quick guide to bond insurance. Erişim Adresi: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/417711/quick-guide-to-bond-insurance-v3.pdf.
- Word Integrated Trade Solution(WITS). (2018). . Erişim Adresi: <https://wits.worldbank.org/>.